

OPS2016

**Laaja-alainen osaaminen,
monialaiset oppimiskokonaisuudet,
uudistuvat oppiaineet sekä
vuosiluokkakokohtaisten osuuksien valmistelu
paikallisessa opetussuunnitelmassa**

Pori 22.9.2015

Eija Kauppinen
OPETUSHALLITUS

Opetuksen tavoitteet

Lähtökohtana Valtioneuvoston asetuksen (422/2012) 3§ ja sen perustelut

- Opetuksella rakennetaan laajaa yleissivistystä ja tuetaan oppilaiden maailmankuvan avartumista.
- Huolehditaan sekä eri tiedonalojen tavoitteista että yleisemmistä läpileikkaavista tavoitteista
- Tavoitteena on, että oppilaalle rakentuu mielekkäitä, eheyttäviä oppimiskokonaisuuksia, jotka toteutuvat oppiaineiden yhteistyönä.
- Opetuksen tulee perustua tieteelliseen tietoon.

OPS-uudistuksen avaimet

Oppilaan muuttuva rooli

- yhdessä tekeminen, osallistuminen
- tutkiva ja luova työskentely

Muuttuva maailma

- ympäristö, globalisoituminen, talous, työelämä, teknologia, yhteisöjen monimuotoisuus

Muuttuva opetus

- oppimiskäsitys
- yhteistyö ja kokonaisuuksien rakentaminen

Muuttuva sivistyskäsitys ja osaaminen

- laaja-alaisuus, eettisyys, kestävyys,
- vuorovaikutus, oppimisen taidot, tiedonhallinta

Perusopetuksen perusteiden rakenne

- ◆ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet muodostuvat kaikelle opetukselle yhteisestä osuudesta sekä tuntijaon nivelkohtien mukaisesti muodostetuista vuosiluokkakokonaisuuksista:
 - Luvut 1–12 – kaikille yhteiset osuudet
 - Luku 13 – vuosiluokat 1 – 2
 - Luku 14 – vuosiluokat 3 – 6
 - Luku 15 – vuosiluokat 7 – 9

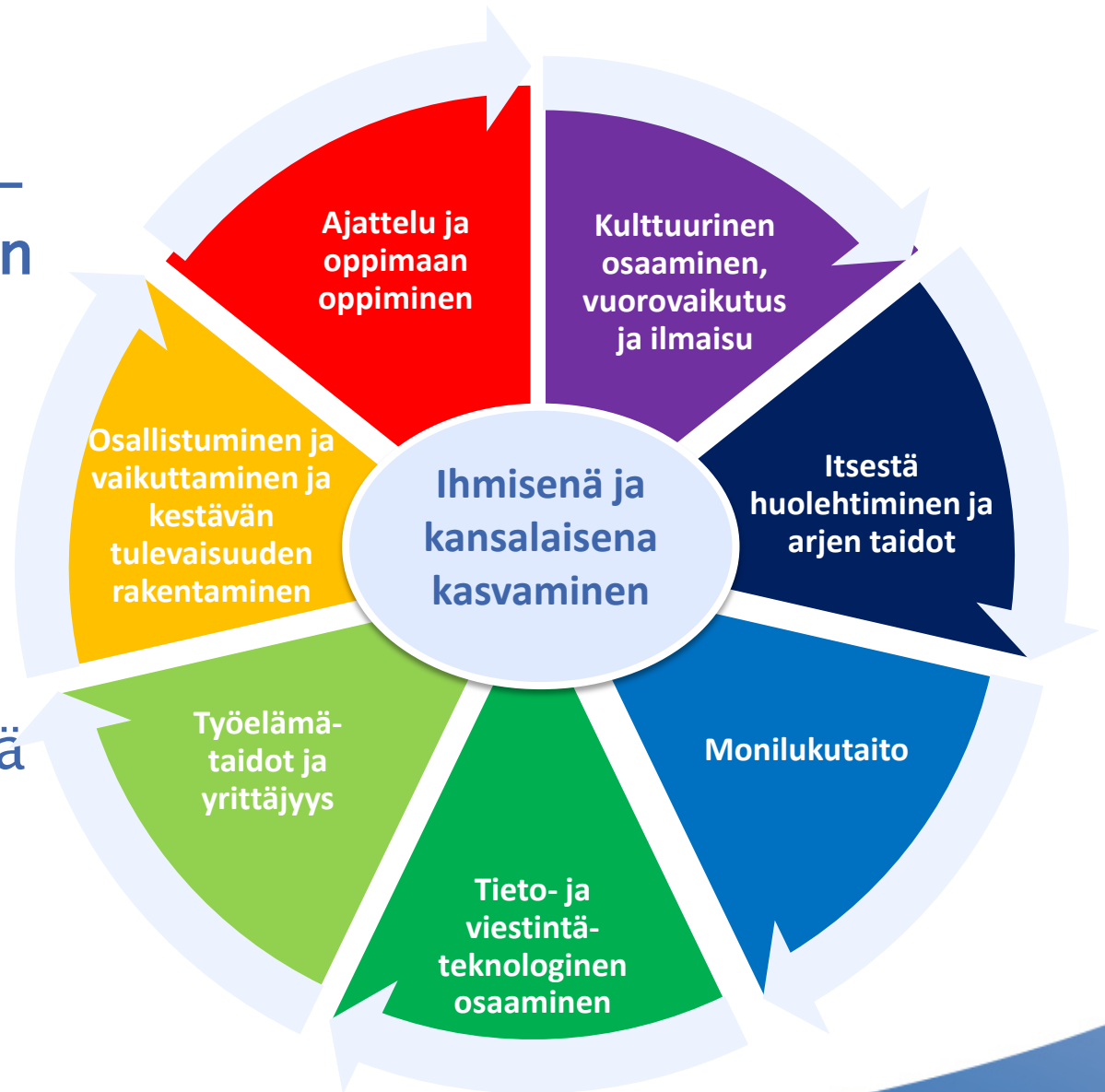
Laaja-alainen osaaminen

Perusopetuksen tavoitteet ja laaja- alainen osaaminen

- tiedot
- taidot
- arvot
- asenteet
- tahto

Siihen kuuluu
myös kyky käyttää
tietoja ja taitoja
tilanteen
edellyttämällä
tavalla.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

- ◆ Ajattelun ja oppimaan oppimisen taidot luovat perustaa **muun osaamisen kehittymiselle** ja elinikäiselle oppimiselle.
- ◆ Oppilaita ohjataan **pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa** ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan.
- ◆ Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä **luovaan ajatteluun**.
- ◆ Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

- ◆ Oppilaita ohjataan ympäristön **kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen** ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen.
- ◆ Oppilaat oppivat tuntemaan ja **arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä** sekä omia juuriaan.
- ◆ Oppilaat saavat **mahdollisuuksia kokea ja tulkita** taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä.
- ◆ He kehittävät sosiaalisia taitojaan, **oppivat ilmaisemaan** itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

- ◆ Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden **luottavaista** suhtautumista tulevaisuuteen.
- ◆ Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman **elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja**.
- ◆ Oppilaat tarvitsevat opastusta järkeviin teknologisiin valintoihin.
- ◆ Oppilaita opastetaan **kehittämään kuluttajataitojaan** sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun.

Monilukutaito (L4)

- ◆ **Monilukutaidolla** tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään.
- ◆ **Teksteillä** tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten **symbolijärjestelmien** sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa.
- ◆ Monilukutaidon kehittämiseen sisältyy **eettisten ja esteettisten kysymysten tarkastelua** ja pohdintaa kulttuurisesti moninaisessa maailmassa.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

- ◆ Kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen.
- ◆ **Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti** perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.
- ◆ Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

- ◆ Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja **myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan.**
- ◆ Koulutyössä opitaan **ryhmätoimintaa**, projektityöskentelyä ja verkostoitumista.
- ◆ Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia **suunnittelemaan** työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

- ◆ Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.
- ◆ Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan.
- ◆ Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti.
- ◆ Oppilaat osallistuvat oman **opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin.**

Pohdintatehtävä 1

- ◆ Pohdi laaja-alaisen osaamisen seitsemään osa-alueetta oman yhteisösi tai oppiaineesi näkökulmasta.
- ◆ Mitä laaja-alaisen osaamisen osaamisalueita painottaisit oman yhteisösi tai oppiaineesi opetussuunnitelmassa? Miksi kyseinen osaaminen on tärkeää?

Laaja-alainen osaaminen paikallisesti päätettävissä asioissa (luvussa 3)

- ◆ mitkä ovat opetussuunnitelman perusteissa määritellyn **laaja-alaisen osaamisen mahdolliset paikalliset painotukset** ja miten painottuminen ilmenee (muilta osin laaja-alaisen osaamisen kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)
- ◆ mitkä ovat ne **järjestelyt ja toimenpiteet, joiden avulla laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumisesta opetustyössä huolehditaan** ja toteutumista seurataan (laaja-alaisen osaamisen tarkemmat tavoitteet määritellään vuosiluokkakokonaisuuksittain, katso luvut 13 - 15).

Laaja-alainen osaaminen vuosiluokkakokonaisuuksissa

- ◆ Valtioneuvoston asetuksen mukaan tiedonalakohtaisen osaamisen lisäksi tulee tavoitella oppiainerajat ylittävää ja yhdistävää osaamista.
- ◆ Yleisessä osassa olevan laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden lisäksi laaja-alaisen osaamisen tavoitteet on purettu vuosiluokkakokonaisuuksittain tarkempiin tavoitteisiin luvuissa 13, 14 ja 15.

Esimerkkinä tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen(L5): Yleisen osan kuvaus

- ◆ Kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen.
- ◆ **Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti** perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.
- ◆ Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:t:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona.

Esimerkkinä tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen neljä pääaluetta

- 1. Käytännön taidot ja oma tuottaminen**
2. Vastuullinen ja turvallinen toiminta
- 3. Tiedonhankinta sekä tutkiva ja luova työskentely**
4. Vuorovaikutus ja verkostoituminen

1. Käytännön taidot ja oma tuottaminen

1-2 vuosiluokat

- Laitteiden, ohjelmistojen ja palveluiden keskeiset käyttö- ja toimintaperiaatteet (harjoittelu)
- Näppäintaidot ja muut tekstin tuottamisen ja käsittelyn perustaidot
- Kuvien, äänen, videoiden ja animaatioiden tekeminen
- **Kokemuksia ikäkaudelle sopivasta ohjelmoinnista**
- Pelillisyyttä hyödynnetään oppimiseen innostajana

3-6 vuosiluokat

- Laitteiden, ohjelmistojen ja palveluiden käyttö- ja toimintalogiikka (ymmärtäminen)
- Sujuva tekstin tuottaminen ja käsittely eri välineillä
- Sujuva kuvan, äänen, videoiden ja animaatioiden tekeminen
- **Ohjelmoinnin perustaitoihin tutustuminen**
- Ideoiden toteuttaminen teknologian avulla yksin ja yhdessä toisten kanssa

7-9 vuosiluokat

- Oma-aloitteinen ja luova TVT:n hyödyntäminen erilaisissa oppimistehtävissä
- Käsitys teknologian monipuolisista mahdollisuuksista ja toimintalogiikasta
- Tiedostojen systematisointi ja organisointi sekä jakaminen
- Erilaisten digitaalisten tuotoksien valmistaminen
- **Syvällisempi perehtyminen ohjelmointiin (mahdollisuutena)**

3. Tiedonhankinta sekä tutkiva ja luova työskentely

1-2 vuosiluokat

- Keskeisten hakupalveluiden käyttö
- Eri työvälineiden kokeileminen ja pienimuotoiset tiedonhankintatehtävät eri aihepiireistä ja itseä kiinnostavista asioista
- Kannustetaan toteuttamaan teknologian avulla omia ideoitaan yksin ja yhdessä toisten kanssa

3-6 vuosiluokat

- Tiedon etsiminen useista eri lähteistä hakupalveluiden avulla
- Lähteiden hyödyntäminen oman tiedon tuottamisessa
- Tarjolla olevan tiedon kriittisen arvioinnin harjoittelu
- Teknologian käyttö työskentelyn ja tuotosten dokumentoinnissa ja arvioinnissa

7-9 vuosiluokat

- Kriittinen lukutaito sekä monipuolinen tiedon hankinta ja tuottaminen
- Tietolähteiden monipuolinen käyttö
- Oman ja muiden - myös erilaisten hakupalveluiden ja tietokantojen - tapa toimia ja tuottaa tietoa
- Myös tutun kieli- tai kulttuurialueen ulkopuolisten lähteiden käyttö
- Johtopäätösten teko tarjolla olevan tiedon perusteella
- Oman tietovarannon kasvattaminen uutta aineistoa tuottamalla.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen vuosiluokkakokonaisuudessa 1–2 (a)

- Työskentelyn lähtökohtana ovat **oppilaiden omat kokemukset, havainnot ja kysymykset**.
- **Ihmettelyle, oivaltamiselle**, uuden löytämiselle ja keksimiselle, mielikuvitukselle sekä oppimisen ilolle on tilaa.
- Oppilaita kannustetaan **kysymään ja kuuntelemaan, tekemään tarkkoja havaintoja**, etsimään tietoa sekä tuottamaan ja **kehittelemään yhdessä ideoita** ja esittämään työnsä tuloksia. Oppilaita rohkaistaan myös **kyseenalaistamaan** havaitsemiaan asioita ja huomaamaan, että tieto voi olla joskus ristiriitaista ja epäselvää.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen vuosiluokkakokonaisuudessa 1–2 (b)

- ◆ Oman ja yhteisen **työn suunnittelemista, tavoitteiden asettamista ja työskentelyn arviointia harjoitellaan.**
- ◆ Oppilaita ohjataan havaitsemaan edistymistään, **tunnistamaan omat vahvuutensa oppijoina** ja iloitsemaan onnistumisistaan.
- ◆ Monipuolinen **liikkuminen ja motoriset harjoitukset** tukevat ajattelun kehittymistä ja oppimista.
- ◆ Muistin, mielikuvituksen sekä **eettisen ja esteettisen ajattelun** kehittymistä tuetaan satujen ja tarinoiden, pelien, lorujen, laulujen ja leikkien, taiteen eri muotojen sekä monipuolisen vuorovaikutuksen avulla.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Miksi?

- Perusta muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle, tarvitaan kaikilla elämänalueilla

Miten?

- Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen, mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen
- Kannustava ja ohjaava palaute, rohkaisu...
- Tilaa oppilaiden omille ...
- Vuorovaikutus, leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus...

Mitä?

- Ongelmanratkaisu, argumentointi, päättely, johtopäätösten tekeminen, analysointi, vaihtoehtojen huomaaminen ja yhdistely, uuden keksiminen, systeeminen ja eettinen ajattelu
- Oman oppimisprosessin säätely, oppimisstrategioiden kehittäminen

Laaja-alainen osaaminen ja oppiaineet

- ◆ On oppiainerajat ylittävää ja oppiaineita yhdistävää
- ◆ Jokainen oppiaine antaa oman panoksensa kunkin laaja-alaisen osaamisalueen kehittymiseen
- ◆ Oppiaineiden tavoitteet edistävät laaja-alaisen osaamisen tavoitteita
- ◆ Laaja-alainen osaaminen luo perustan kokonaisuuksia rakentavalle, eheyttävälle opetukselle
- ◆ Perusopetuksen arvoperusta ohjaa käyttämään osaamista hyvän edistämiseen.

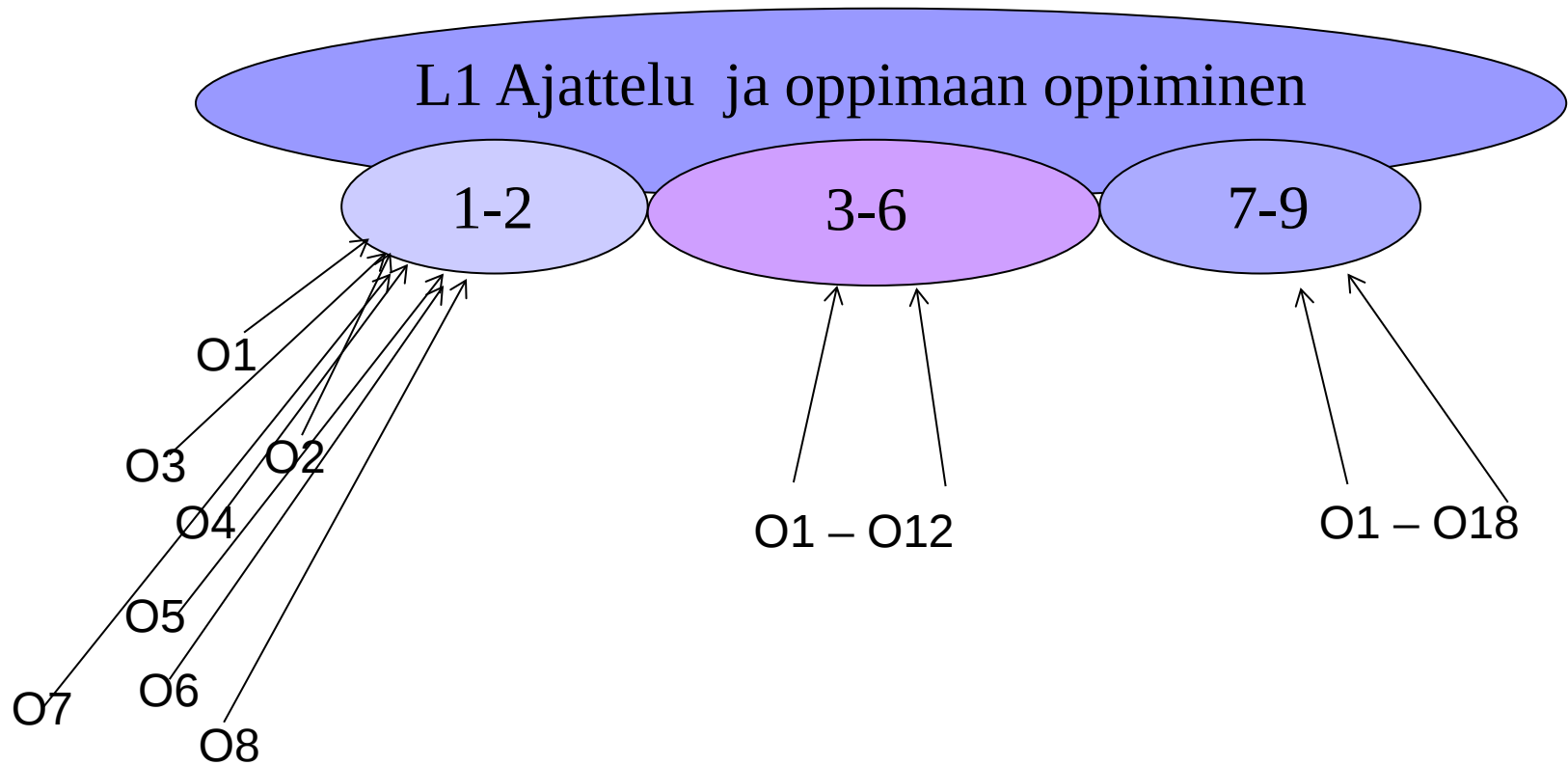

Oppiaineen tavoitteiden kuvaaminen (ympäristöoppi 1–2 vuosiluokilla)

Nro	Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
	Merkitys, arvot ja asenteet		
T1	tarjota oppilaalle mahdollisuuksia toteuttaa luontaista uteliaisuuttaan ja auttaa oppilasta kokemaan ympäristöopin asiat merkitykselliseksi itselleen	S1-S6	
T2	kannustaa oppilasta iloitsemaan ympäristöopin oppimisesta, omasta osaamisesta ja uusista haasteista sekä harjoittelemaan pitkäjänteistä työskentelyä	S1-S6	L1 L6
T3	tukea oppilaan ympäristöherkkyyden kehittymistä ja ohjata oppilasta toimimaan kestäväällä tavalla lähiympäristössä ja kouluyhteisössä	S1-S6	L3 L7
	Tutkimisen ja toimimisen taidot		
T4	ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään lähiympäristössään	S2-S4, S6	L3
T5	kannustaa oppilaita ihmettelemään ja kyselemään sekä käyttämään yhteisiä pohdintoja pienten tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana	S1-S6	L1 L7

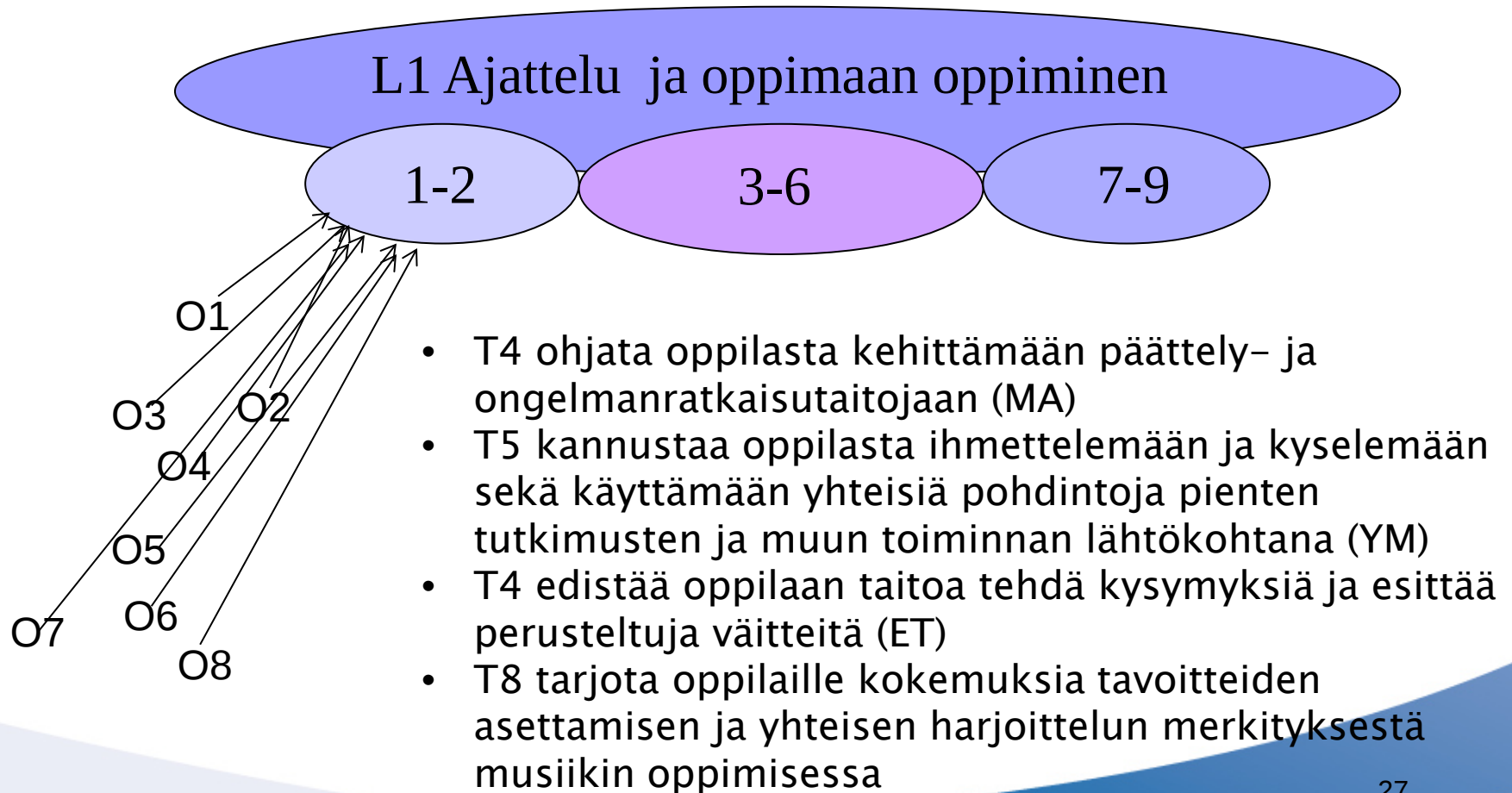

Laaja-alainen osaaminen ja oppiaineet

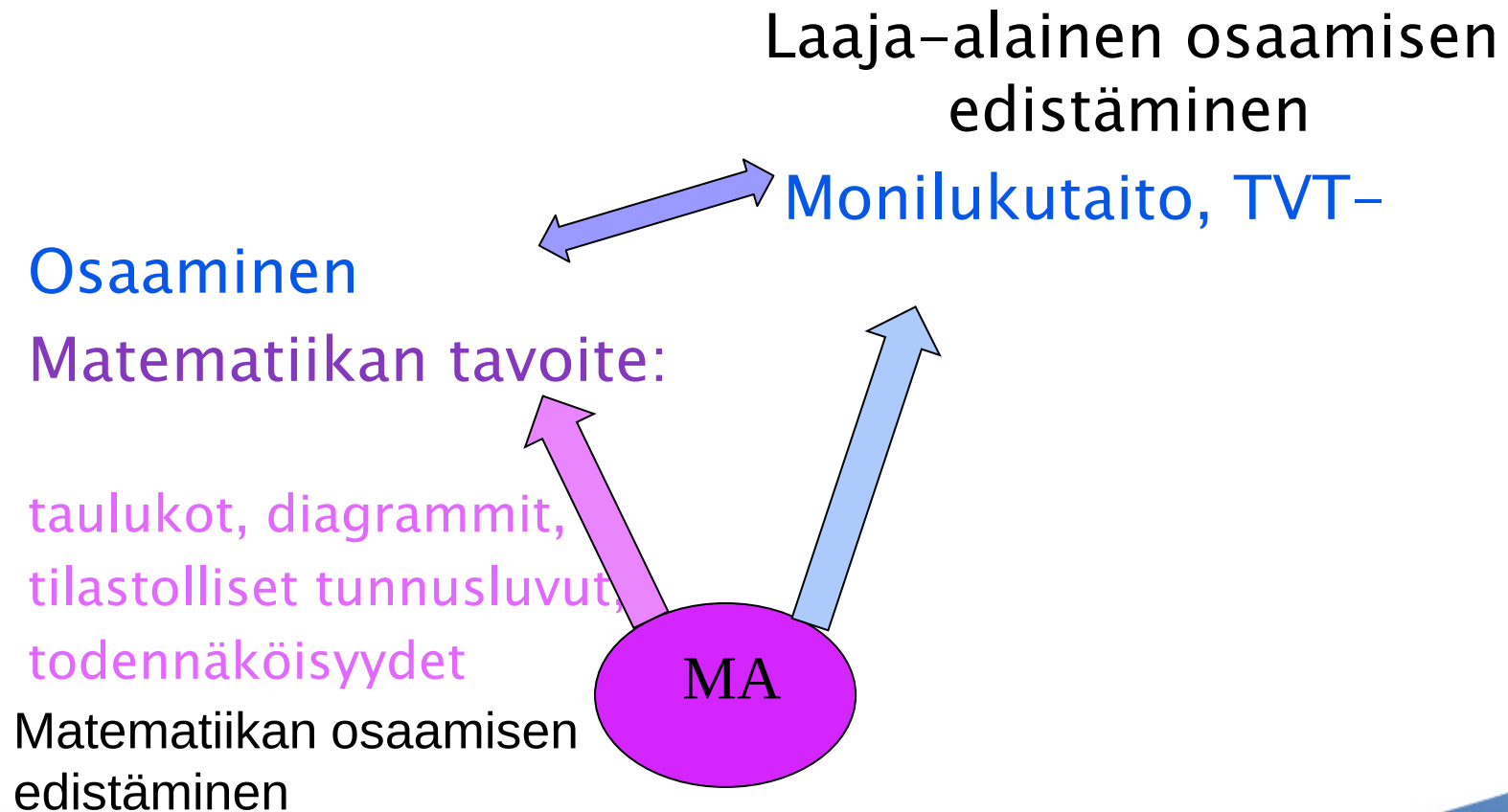

Laaja-alainen osaaminen ja oppiaineet

Laaja-alainen osaaminen ja oppiaineet

IRMELI HALINEN

Laaja-alainen osaaminen oppiaineiden tavoitteissa

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

- ◆ auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille (liikunta)

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1), Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

- ◆ rohkaista oppilaita improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintätekniologiaa käyttäen (musiikki)

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) ja Monilukutaito (L4)

- ◆ ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla (fysiikka)

Laaja-alainen osaaminen oppiaineiden tavoitteissa

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Monilukutaito (L4), Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5), Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

- ◆ ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana (suomen kieli ja kirjallisuus, 7–9)

Esimerkkinä musiikki vuosiluokilla 3–6

Musiikki T8:

- ◆ ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta (L3)

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L(3)

- ◆ Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta oppimisympäristön siisteydestä, viihtyisyydestä ja ilmapiiristä sekä osallistumaan kouluyhteisön yhteisten sääntöjen laadintaan ja toimintatapojen kehittämiseen.
- ◆ Oppilaita ohjataan asianmukaisten turva- ja suojavälineiden käyttöön ja opetetaan tuntemaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit.

TVT musiikin oppiaineosuuden tavoitteissa

1-2 vuosiluokat

- T4 antaa tilaa oppilaiden omille musiikillisille ideoille ja improvisoinnille sekä ohjaa heitä **suunnittelemaan ja toteuttamaan** pienimuotoisia sävellyksiä tai muita kokonaisuuksia **käyttäen** äänellisiä, liikunnallisia, kuvallisia, teknologisia tai muita ilmaisukeinoja

3-6 vuosiluokat

- T5 rohkaista oppilasta **improvisoimaan** sekä **suunnittelemaan ja toteuttamaan** pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa **käyttäen**

Arviointikriteeri

- Oppilas **keksii** omia ratkaisuja **käyttäen** ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja ja osaa tarvittaessa ohjatusti **hyödyntää** musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.

7-9 vuosiluokat

- T7 ohjata oppilasta musiikin **tallentamiseen** ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen **käyttöön** sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia

Arviointikriteeri

- Oppilas **osaa käyttää** musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.

TVT ympäristöopin ja fysiikan oppiaineosuuksien tavoitteissa

1-2 vuosiluokat

- T9 ohjata oppilasta **tutustumaan** monipuolisesti arjen teknologiaan sekä innostaa oppilaita **kokeilemaan, keksimään, rakentamaan ja luomaan uutta** yhdessä toimien

3-6 vuosiluokat

- T7 ohjata oppilasta **ymmärtämään** arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita **kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien**

Arviointikriteeri

- Oppilas **osaa kuvata** joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä. Oppilas **osaa työskennellä** kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä toimien.

7-9 vuosiluokat

- T8 ohjata oppilasta **ymmärtämään** teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa **osallistumaan** yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa

Arviointikriteeri

- Oppilas **osaa kuvata** joitakin teknologisia sovelluksia ja niiden toimintaperiaatteita. Oppilas **osaa työskennellä** yhteistyössä teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.

Laaja-alainen osaaminen ja oppimisen arviointi

Luvussa 6.4.4 Luvussa 6.4.4 Arviointi nivelvaiheissa

Toisen vuosiluokan päätteeksi tehtävä arviointi

Oppilaan oppimisprosessin kannalta keskeisiä, laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin perustuvia näkökulmia, joihin opettaja kiinnittää huomiota arvioidessaan oppilaan edistymistä ja antaessaan siitä palautetta oppilaalle ja huoltajalle ovat:

- ◆ edistyminen kielellisissä valmiuksissa, erityisesti
 - kysymisen ja kuuntelemisen taidot
 - vuorovaikutustaidot ja taito ilmaista itseään eri keinoin
- ◆ edistyminen työskentelytaidoissa, erityisesti
 - taito työskennellä itsenäisesti ja ryhmässä
- ◆ edistyminen taidossa huolehtia omista ja yhteisesti sovituista tehtävistä

Laaja-alainen osaaminen ja oppimisen arviointi

Luvussa 6.4.4 Arviointi nivelvaiheissa

Kuudennen vuosiluokan päätteeksi tehtävä arviointi

- ◆ Kuudennen vuosiluokan lopulla oppilaalle annetaan lukuvuositodistuksen lisäksi myös muuta ohjaavaa palautetta opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Palautteessa kiinnitetään huomiota erityisesti työskentelytaitojen ja oppimisen taitojen kehittymiseen. **Oppilas tarvitsee tietoa myös edistymisestään oppiaineissa ja laaja-alaisessa osaamisessa.**

Laaja-alaisen osaamisen yhteys oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin

- ◆ Mitkä ovat laaja-alaisen osaamisen tavoitteet vuosiluokilla 3–6 ja niiden mahdolliset paikalliset painotukset? **Miten osaamisen kehittymistä tuetaan?**
- ◆ **Mitkä ovat kunkin oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyvät mahdolliset erityispiirteet vuosiluokkakokonaisuudessa 3–6?**

Pohdintatehtävä 2

1. Miten varmistetaan laaja-alaisen osaamisen jatkumo esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksessa?

Monialaiset oppimiskokonaisuudet

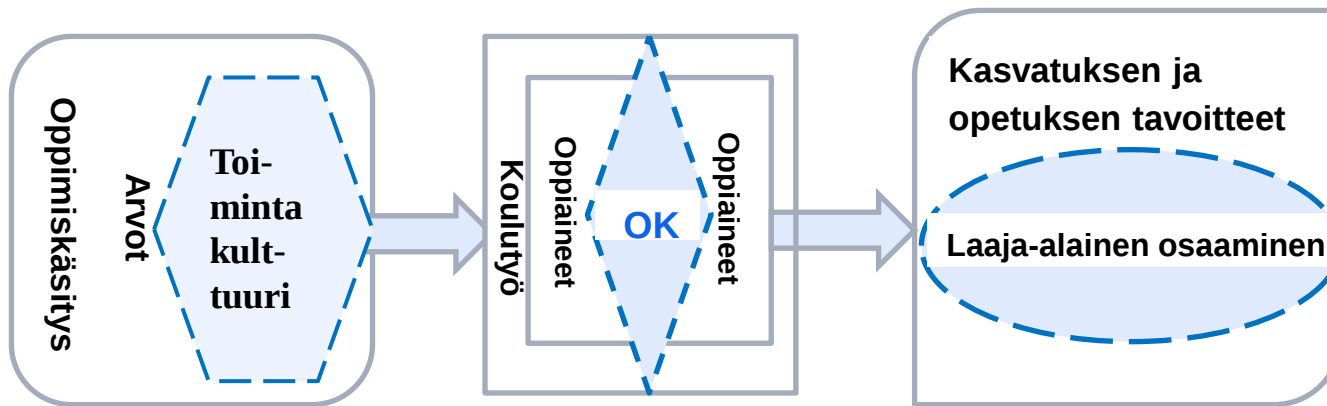

Monialaiset oppimiskokonaisuudet (perusopetus)

- Perusopetuksessa oppilailla vähintään yksi oppimiskokonaisuus lukuvuodessa
- Tehdään oppiaineiden yhteistyönä, oppilaat mukana
- Oppimiskokonaisuuksien nimet, tavoitteet, sisällöt ja toteutus päätetään paikallisesti
 - *Oppilaiden kannalta kiinnostavia ja merkityksellisiä*
 - *Auttavat hahmottamaan, miten eri oppiaineissa opiskeltavat asiat liittyvät toisiinsa ja ”oikeaan” elämään*
 - *Lisäävät mahdollisuuksia ymmärtää asioiden vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä*
 - *Edistävät laaja-alaista osaamista*

Monialaiset oppimiskokonaisuudet (perusopetus)

Monialaiset oppimiskokonaisuudet (OK) ovat opetusta eheyttäviä ja oppiaineiden yhteistyöhön perustuvia opiskelujaksoja, joissa hyödynnetään koulun kaikkea toimintaa ja yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. Oppilaiden osallistuminen suunnitteluun on tärkeää.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet (perusopetus)

Paikallisesti päätettävät asiat

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- ◆ miten opetuksen eheyttämistä käytännössä toteutetaan
- ◆ miten monialaiset oppimiskokonaisuudet toteutetaan
 - toteuttamista ohjaavat paikalliset tavoitteet
 - toteuttamista ohjaavat periaatteet ja toteuttamistavat
 - tavoitteet ja sisällöt (määrittely joko opetussuunnitelmassa tai lukuvuosisuunnitelmassa opetuksen järjestäjän päätöksen mukaan)
 - arviointikäytännöt (miten huolehditaan siitä, että ko. kokonaisuuksissa osoitetut työskentelytaidot ja muu osaaminen otetaan huomioon kokonaisuuden toteuttamisessa mukana olevien oppiaineiden arvioinnissa)
 - toteutumisen seuranta, arviointi ja kehittäminen.

Pohdintatehtävä 3

1. Miten ja minkä tahojen kanssa on mahdollista tehdä yhteistyötä oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteutuksessa?

Oppiaineet

Oppiaineosuudet ja vuosiluokkakokonaisuudet

- ◆ oppiaineosuudet kuvataan vuosiluokkakokonaisuuksittain
→ 1–2, 3–6, 7–9
- ◆ vuosiluokkakokonaisuuksissa siirtymävaiheisiin liittyviä tavoitteita, vuosiluokkien tehtävä ja laaja-alainen osaaminen
- ◆ lisäksi paikallisesti päätettävät asiat
- ◆ oppiaineiden osuudet

Vuosiluokkakokonaisuuden 3 – 6 paikallisesti päätettävät asiat (1)

- ◆ Miten tuetaan oppilaiden siirtymistä toiselta kolmannelle vuosiluokalle sekä kuudennelta seitsemännelle vuosiluokalle?
- ◆ Mitkä ovat vuosiluokkakokonaisuuden 3–6 erityispiirteet ja tehtävät?
- ◆ Mitkä ovat laaja-alaisen osaamisen tavoitteet vuosiluokilla 3–6?

Vuosiluokkakokonaisuuden 3 – 6 paikallisesti päätettävät asiat (2)

- ◆ Mitkä ovat kunkin oppiaineen tavoitteet ja keskeiset sisällöt vuosiluokilla 3,4,5 ja 6
- ◆ Mitkä ovat kunkin oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyvät mahdolliset erityispiirteet vuosiluokkakokonaisuudessa 3–6?

Oppiaineiden tavoitteiden muotoilu

Esimerkki: Biologia, tavoite T2 vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteena on

- auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta
- **opettajan toiminta** + **oppilaan toiminta** + **asiat/ilmiöt, joiden parissa työskennellään**

Oppiaineiden tavoitteiden muotoilu

Esimerkki: Biologia, tavoite T2 vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteena on

- auttaa **oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja** sekä **ymmärtämään eliökunnan rakennetta**
- **opettajan toiminta + oppilaan toiminta + asiat/ilmiöt, joiden parissa työskennellään**

Esimerkkejä oppiaineiden tavoitteista

Matematiikka, tavoite T7 vuosiluokilla 3–6

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä

Yhteiskuntaoppi, tavoite T4 vuosiluokilla 3–6

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa

Esimerkkejä oppiaineiden tavoitteista

Matematiikka, tavoite T7 vuosiluokilla 3–6

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata **oppilasta** käyttämään ja ymmärtämään **matemaattisia** käsitteitä ja merkintöjä

Yhteiskuntaoppi, tavoite T4 vuosiluokilla 3–6

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata **oppilasta** tarkastelemaan **median** roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa

Ohjeita tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kuvaaminen vuosiluokittain

Vuosiluokkakokohtaisten tavoitteiden merkitys

- ◆ Arvioinnin tulee perustua tavoitteisiin → lukuvuositodistus jokaisen vuosiluokan päätteeksi.
- ◆ Oppilaan tulee hahmottaa tavoitteet ja käyttää niitä **ajattelunsa ja oppimisensa välineinä**.
- ◆ Tavoitteet **suuntaavat** kullakin vuosiluokalla **opetusta ja oppimista** ja auttavat keskittymään työskentelyssä olennaiseen.
- ◆ Tavoitteet vastaavat myös kysymykseen: Miksi tätä pitää opiskella?

Ohjeita tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kuvaaminen vuosiluokittain

Tavoitteiden määrittely vuosiluokittain

- ◆ Määrittely voidaan tehdä paikallisessa opetussuunnitelmassa eri tavoin.
- ◆ Kaikkiin vuosiluokkakokonaisuudelle asetettuihin tavoitteisiin pyritään joiltakin osin kunkin vuosiluokan opetuksessa.

TAI

Kullakin vuosiluokalla pyritään osaan vuosiluokkakokonaisuudelle asetetuista tavoitteista.

- ◆ Oppiaineen vuosiluokittaiset tavoitteet muodostavat oppimista tukevan jatkumon, jossa tavoitteiden vaativuus kasvaa oppiaineen opintojen edetessä.

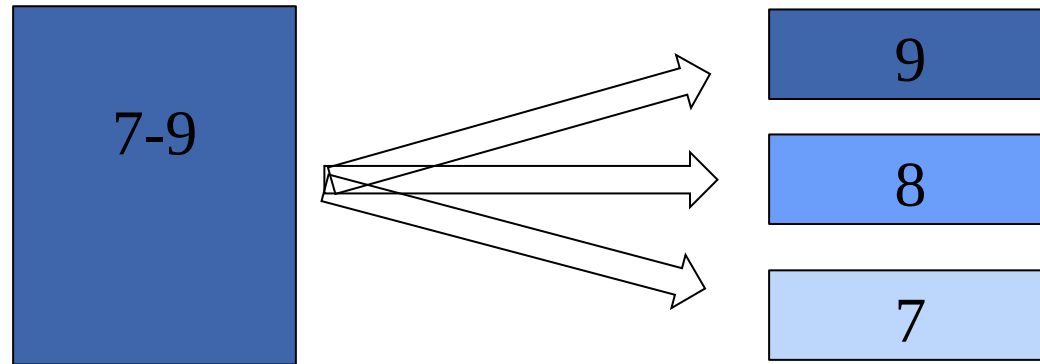
Ohjeita tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kuvaaminen vuosiluokittain

Keskeisten sisältöjen määrittely vuosiluokittain

- ◆ Kunkin keskeisen sisältöalueen kuvaus ohjaa paikallisessa opetussuunnitelmassa tehtävää keskeisten sisältöjen valintaa ja tarkastelua.
- ◆ Sisältöjen valinta kytkeytyy aina tavoitteisiin.
- ◆ Sisällöt ovat välineitä tavoitteiden saavuttamiseen.
- ◆ Vuosiluokkien keskeiset sisällöt luovat joustavat edellytykset opetuksen suunnittelulle ja laajoille kokonaisuuksille
- ◆ Keskeisiä sisältöjen määrittely tukee oppiaineen opiskelun johdonmukaista etenemistä ja eri oppiaineiden opetuksen eheyttämistä.

Oppiaineen tavoitteiden jakamisesta vuosiluokille

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt kasvavat vuosiluokalta toiselle
JA/TAI

Eri tavoitteet ja keskeiset sisällöt painottuvat eri vuosiluokilla

- **Oppiaineen luonteen mukainen tasapainoinen ratkaisu, jossa on tilaa yhteiselle suunnittelulle oppilaiden kanssa!**

Esimerkki tavoitteiden ja sisältöalueiden otsikoinnista

Tavoitteet

- Merkitys, arvot ja asenteet
- Tutkimisen taidot
- Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet

- Luonnontieteellinen tutkimus
- Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä
- Fysiikka yhteiskunnassa
- Fysiikka maailmankuvan rakentajana
- Vuorovaikutus ja liike
- Sähkö

Esimerkki yhteiskuntaopin tavoitteesta

Yhteiskuntaoppi, tavoite T4 vuosiluokilla 3–6

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä **omassa** arjessa ja **yhteiskunnassa**
- **mistä prosesseista on kyse: tarkastella → tutkia, havainnoida, pohtia?**
- **sisällön ”median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa” tarkentaminen sisältöalueiden kuvausten pohjalta**

Kognitiiviset prosessit, Krathwohl (2001)

Kognitiivisiin prosesseihin liittyvät tiedon ulottuvuudet

- Fakta- ja käsitetieto
- Menetelmätieto
- Metakognitiivinen tieto

Pohdintatehtävä 4

1. Miten paikallisessa oppiaineosuuksien laadinnassa huolehditaan siitä, että oppiaineiden opetuksesta muodostuu jatkumo?

Opetussuunnitelmatyön tukimateriaalit

www.oph.fi → OPS2016 → Paikallisen työn tuki

→ OPS-työn tiekartta

<http://www.oph.fi/ops2016/tiekartta>

Pohdintatehtävä 1

- ◆ Pohdi laaja-alaisen osaamisen seitsemään osa-alueetta oman yhteisösi tai oppiaineesi näkökulmasta.
- ◆ Mikä laaja-alaisen osaamisen osaamisalueita painottaisit oman yhteisösi tai oppiaineesi opetussuunnitelmassa? Miksi kyseinen osaaminen on tärkeää?

Pohdintatehtävä 2

1. Miten varmistetaan laaja-alaisen osaamisen jatkumo esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksessa?

Pohdintatehtävä 3

1. Miten ja minkä tahojen kanssa on mahdollista tehdä yhteistyötä oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteutuksessa?

Pohdintatehtävä 4

1. Miten paikallisessa oppiaineosuuksien laadinnassa huolehditaan siitä, että oppiaineiden opetuksesta muodostuu jatkumo?

*Dialogia synnyttäviä ja kantavia voimia
ovat vastavuoroisuus, kunnioitus, tasavertaisuus ja
avoimuus.*

(ks. Jordan-Kilkki & Pruuki 2013; Haarakangas 2008)

KIITOS!